

สภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด
นนทบุรี: การวิจัยเชิงสำรวจและการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาแบบผสมวิธี
The State and Problems of Implementing School Curriculum for
Nonthaburi Provincial Administrative Organization Schools: A Survey
Research and Mixed Methods of School Curriculum Evaluation

พวงเพชร จินดามาศ* และภริณี วัชรสินธุ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

Puangpech Jindamas* and Phiradee Watcharasin
Graduate School, Suan Disit University

Received: December, 14 2019

Revised: February, 9 2020

Accepted: February, 12 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สำรวจสภาพปัญหาในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี และ 2) ประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนคลองโยงเวทีอุบลมัยด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ประสิทธิภาพ และความพึงพอใจ การสำรวจสภาพปัญหาและประเมินหลักสูตรสถานศึกษา เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสำรวจและแบบประเมินหลักสูตรจากประชากรกลุ่มผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 28 คน และกลุ่มตัวอย่างครูผู้สอน จำนวน 300 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น สำหรับการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ เก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้อำนวยการ/คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 9 คน กลุ่มครูผู้สอน ผู้ปกครองนักเรียน และผู้สำเร็จการศึกษา กลุ่มละ 10 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในภาพรวมพบว่ามีสภาพปัญหาในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.56$, $SD = 0.95$) 2) ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาเชิงปริมาณ ตามตัวแปรทั้งหมดในภาพรวม พบว่า หลักสูตรสถานศึกษามีตัวแปรทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.63$, $S.D. = 0.83$) 3) ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาเชิงคุณภาพพบว่าสิ่งที่ควรพัฒนา คือ การนำความต้องการของท้องถิ่นและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ควรมีผู้รับผิดชอบในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาที่ชัดเจน นอกจากนั้นควรควรนำหลักสูตรสถานศึกษามาใช้ในการกำหนดแผนการจัดการเรียนรู้ ที่เชื่อมโยงกับท้องถิ่นและเน้นการปฏิบัติจริง

คำสำคัญ: การวิจัยเชิงสำรวจ การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา การประเมินแบบผสมวิธี

Abstract

The objectives of this research were: 1) to survey the state and problems of implementing the school curriculum for Nonthaburi Provincial Administrative Organization schools and 2) to evaluate the school curriculum of Klongyongwetheeuptham School in terms of contexts, inputs, processes, products, effectiveness, and satisfaction of relevant persons. The respondents can be categorized as 28 school directors and 300 teachers recruited by stratified random sampling in proportion to the teachers in each school. In the interviewing phase, the researcher collected data from key informants of 9 directors/ school board, 10 teachers, 10 students' parents and 10 graduates. The statistical analysis included percentage, means and standard deviation. The findings showed that 1) Regarding the overall problems of implementing the school curriculum from the perspective of the school directors and teachers, it revealed that the problems were found at the moderate level ($\bar{X} = 1.56$, $SD = 0.95$) 2) The overall finding of the school curriculum evaluation of 6 aspects was rated at the high level ($\bar{X} = 2.63$, $SD = 0.83$) 3) The qualitative results of the school curriculum evaluation showed that the administrator should avidly include local needs and the sufficiency economy philosophy in the analysis to define the desirable outcomes of students. The appointment of a supervisory board for curriculum administration must be clear and consistent. In addition, teachers should utilize the school curriculum to determine the learning management plan which was related with local community and focused on the practical implementation.

Keywords: Survey Research, School Curriculum Evaluation, Mixed Methods

บทนำ

หลักสูตรเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการจัดการศึกษา เพราะเป็นการขยายแนวคิดในการจัดการศึกษา หรือปรัชญาการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ ดังนั้นหากสามารถสร้างหลักสูตรที่ดีได้ย่อมจะทำให้การจัดการศึกษา บรรลุตามจุดประสงค์ที่วางไว้ การที่จะทราบได้ว่าหลักสูตรที่สร้างขึ้นไว้นั้นเหมาะสมหรือไม่เพียงใด จึงจำเป็นต้องมีการประเมินผล การประเมินหลักสูตรมีความสำคัญอย่างมากในกระบวนการจัดการศึกษา เป็นเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับการควบคุมคุณภาพ การประกันคุณภาพของการศึกษาหลาย ๆ ระดับ ตั้งแต่ระดับห้องเรียน ระดับโรงเรียน ระดับเขตจนถึงระดับชาติ ผู้ที่มีบทบาทในการประเมินทั้งในระดับผู้จัดทำนโยบายการศึกษา ผู้กำกับดูแล จนถึงระดับผู้ปฏิบัติ จึงควรทำความเข้าใจกับประเด็นต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของการประเมินหลักสูตรให้ชัดเจน เพื่อจะได้กำหนดวางแผนการประเมินหลักสูตรที่สอดคล้องกับเป้าหมายของการประเมิน และสามารถนำผลการประเมินหลักสูตรไปใช้ได้จริง ดังนั้นการประเมินผลหลักสูตรจึงเป็นขั้นตอนที่ขาดไม่ได้ในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร และเนื่องจากหลักสูตรนั้นต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปตาม

ยุคสมัย ไม่สามารถกำหนดไว้ตายตัวได้ การพัฒนาหลักสูตรจึงเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกันไปตั้งแต่การสร้างหลักสูตร การประเมินหลักสูตร จนถึงการนำไปใช้ในโรงเรียน

โรงเรียนใดที่มีการประเมินหลักสูตรก็จะมีพัฒนาทางวิชาการต่าง ๆ ได้ดีขึ้นตามโดยเฉพาะอย่างยิ่งในทางด้านวิชาการและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะสูงขึ้นทุก ๆ ปีอย่างต่อเนื่อง การประเมินหลักสูตรจึงเป็นการคัดกรองให้ได้หลักสูตรที่มีคุณภาพ และเหมาะสม มีนักวิชาการหลายท่านที่นำเสนอรูปแบบการประเมินหลักสูตรไว้ รูปแบบการประเมินที่เป็นที่รู้จักกว้างขวางได้แก่การประเมินที่เน้นการตัดสินใจที่รู้จักในชื่อ CIPP Model ของ Stufflebeam (1971) และการประเมินอิงวัตถุประสงค์ของ Tyler (1987) โมเดลการประเมินทั้ง 2 โมเดลต่างก็มีจุดเด่น กล่าวคือ การประเมินตามโมเดล CIPP มีจุดเด่น คือ เป็นการประเมินที่ครบทุกขั้นตอนกระบวนการได้แก่ การประเมินด้านบริบท (Context: C) ปัจจัยนำเข้า (Input: I) กระบวนการ (Process: P) และผลผลิต (Product: P) โมเดลการประเมินยังอาจใช้รูปแบบการประเมินเชิงปริมาณร่วมกับการประเมินเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลุ่มลึกยิ่งขึ้น การประเมินเชิงผสมวิธี (Mixed-Method Evaluation) เป็นแนวทางหนึ่งที่นำวิธีการเชิงคุณภาพ และวิธีการเชิงปริมาณมาใช้ร่วมกันเพื่อหาคำตอบให้กับสิ่งที่ได้รับการประเมิน โดยอาจเริ่มตั้งแต่การใช้ร่วมกันในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และสรุปตีความหมายข้อค้นพบร่วมกัน การประเมินผสมวิธีเกิดขึ้นก็เพราะนักประเมินตระหนักว่าการใช้วิธีการเชิงคุณภาพ หรือเชิงปริมาณวิธีการใดวิธีการหนึ่งสำหรับศึกษาหาคำตอบ ในสิ่งที่ได้รับการประเมินต่างก็ยังมีข้อโหวอันเป็นจุดอ่อน หรือข้อจำกัดของวิธีการดังกล่าวเกี่ยวกับผล หรือคำตอบที่ได้รับจากการใช้วิธีการนั้น ๆ หากทำการศึกษาแต่เพียงลำพังในการวิจัยเพื่อประเมินหลักสูตรซึ่งเกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายกลุ่มและมีประเด็นที่ต้องประเมินหลากหลาย จึงมีข้อมูลที่ผู้ประเมินควรพิจารณาอย่างรอบด้าน การวิจัยเพื่อประเมินหลักสูตรสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งที่จะหาแนวทางการประเมินหลักสูตรโดยใช้การประเมินแบบผสมวิธีเพื่อศึกษาผลการนำหลักสูตรไปใช้ให้ครอบคลุมโดยนำแนวคิดองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับ ด้านบริบท (C) ปัจจัยนำเข้า (I) กระบวนการ (P) และผลผลิต (P) ตามแนวคิด CIPP Model ของ Stufflebeam นอกจากนั้นยังผสมวิธีประเมินแบบอิงวัตถุประสงค์ตามแนวคิดของ Tyler โดยเพิ่มองค์ประกอบด้านประสิทธิผล (Effectiveness: E) และความพึงพอใจ (Satisfaction: S) ของผู้เกี่ยวข้องเพื่อนำโมเดลการประเมิน CIPPES นี้ไปประเมินความสำเร็จของการนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างครอบคลุมมากขึ้น

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาเพื่อสำรวจสภาพการนำหลักสูตรไปใช้ และประเมินหลักสูตรสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีในภาพรวม รวมทั้งศึกษาภาพย่อยจากกรณีศึกษาการประเมินหลักสูตรโรงเรียนคลองโยงเวทีอุบลมภ์ เพื่อองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีจะได้้นำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการกำหนดนโยบาย วางแผน ปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัด ตลอดจนเป็นข้อมูลเชิงเปรียบเทียบสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนคลองโยงเวทีอุบลมภ์ เพื่อนำไปพัฒนาแผนการจัดการศึกษาและปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสำรวจสภาพปัญหาในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา และประเมินหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

2. เพื่อประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนคลองโยงเวทีอุปถัมภ์ในด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ประสิทธิภาพ และความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรด้วยรูปแบบการประเมิน CIPP Model ของ Stufflebeam (1971) มีลักษณะเด่น คือ เป็นการประเมินที่มุ่งเน้นการตัดสินใจ (Decision - Oriented Evaluation) เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสารสนเทศสำหรับการตัดสินใจและพิจารณาว่าควรดำเนินการบริหารหลักสูตร โครงการ/แผนงาน ขึ้นต่อไปหรือไม่ และมีการประเมินที่ครอบคลุมองค์ประกอบ ได้แก่ ด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ส่วนรูปแบบการประเมิน Goal-Based Evaluation Model ของ Tyler (1987) มีลักษณะเด่น คือ เป็นการประเมินที่มุ่งเน้นวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเป็นหลัก อีกทั้งยึดความสำเร็จของผู้เรียนเป็นเกณฑ์การตัดสินใจ

2. รูปแบบการประเมินแบบผสมวิธี

Chen (1997: 65 อ้างถึงใน Buason, 2013) ให้ความหมายของการประเมินผสมวิธีว่า คือ การนำวิธีการเชิงคุณภาพ และวิธีการเชิงปริมาณมาใช้ร่วมกันเพื่อหาคำตอบให้กับสิ่งที่ได้รับการประเมิน โดยอาจเริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ และสรุปตีความหมายผลข้อค้นพบร่วมกัน วิธีการประเมินผสมวิธีเกิดขึ้นก็เพราะนักประเมินตระหนักว่าการใช้วิธีการเชิงคุณภาพ หรือปริมาณต่างก็ยังมีข้อจำกัดอันเป็นจุดอ่อน หรือข้อจำกัดของวิธีการดังกล่าวเกี่ยวกับผล หรือคำตอบที่ได้รับจากการใช้วิธีการนั้น ๆ ทำการศึกษาแต่เพียงลำพัง แบบแผนการประเมินแบบผสมวิธีตามแนวคิดของ Buason (2013) แบ่งได้เป็น 5 แบบ คือ แบบสามเส้า แบบส่งเสริมเติมเต็ม แบบพัฒนา แบบแสวงหาสิ่งใหม่ และแบบขยายออก ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การประเมินผสมวิธี ได้แก่ 1) แบบสามเส้า คือ การหาความสอดคล้องของผลการประเมินหลักสูตรโดยใช้ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และ 2) แบบส่งเสริมเติมเต็ม โดยการกำหนดรูปแบบการประเมินหลักสูตรตามแนวคิด CIPP ของ Stufflebeam ผสมผสานกับแนวคิดการประเมินอิงวัตถุประสงค์ของ Tyler โดยผนวกประเด็นด้าน ประสิทธิภาพของหลักสูตร (Effectiveness) และความพึงพอใจ (Satisfaction) ของผู้เกี่ยวข้องเข้าไปด้วย

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากแนวคิดทฤษฎี หลักการประเมินหลักสูตร และการประเมินผสมวิธี ตลอดจนข้อค้นพบจากงานวิจัยในอดีต จะเห็นได้ว่ารูปแบบการประเมินของ Stufflebeam (CIPP Model) เป็นการประเมินองค์ประกอบหลายมิติของหลักสูตร และมุ่งเน้นวิเคราะห์ว่าหลักสูตรเป็นอย่างไร มีส่วนใดที่ต้องปรับปรุงพัฒนาเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้เหมาะสม เป็นรูปแบบการประเมินที่สามารถบูรณาการเข้าด้วยกัน เพื่อให้ได้สารสนเทศที่ครอบคลุมยิ่งขึ้น และรูปแบบการประเมินของ Tyler ซึ่งเป็นการประเมินอิงวัตถุประสงค์ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้ประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินตามแนวคิดของ CIPP ของ Stufflebeam ผสมผสานกับแนวคิดการประเมินอิงวัตถุประสงค์ของ Tyler ซึ่งการประเมินดังกล่าว นำเสนอเป็นกรอบความคิดของการวิจัย ซึ่งวัดจากองค์ประกอบ CIPPES ดังปรากฏในแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 CIPPES Model สำหรับการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้แบ่งขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ การวิจัยระยะที่ 1 ผู้วิจัยใช้แบบสำรวจและแบบประเมินหลักสูตรสถานศึกษาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จำนวน 28 โรงเรียน การวิจัยระยะที่ 2

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนคลองโยงเวทีอุปถัมภ์เชิงคุณภาพ ในด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ประสิทธิภาพ และ ความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ ตลอดจนแนวทางการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยระยะที่ 1 การสำรวจสภาพปัญหาการนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาเชิงปริมาณ โดยมีประชากรผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเดียวกัน ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูผู้สอนของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จำนวน 791 คน จำแนกเป็นกลุ่มผู้อำนวยการสถานศึกษา 28 คน ใช้ประชากรทั้งหมดในการศึกษา และกลุ่มครูผู้สอน 763 คน ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป G*power ในการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง กำหนดระดับนัยสำคัญที่ระดับ .05 และระดับอำนาจการทดสอบที่ 0.95 ทำให้ได้จำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 268 คน ดังนั้นเพื่อป้องกันความผิดพลาดหรือป้องกันข้อมูลที่อาจเกิดการสูญหายในระหว่างกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจึงเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างครูผู้สอนจำนวน 300 คน กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จำนวน 28 โรงเรียน สำหรับการประเมินหลักสูตรโรงเรียนคลองโยงเวทีอุปถัมภ์ได้เพิ่มกลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนและผู้สำเร็จการศึกษา อีกกลุ่มละ 10 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมตัวแปรที่ศึกษา

การวิจัยระยะที่ 2 การสัมภาษณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนคลองโยงเวทีอุปถัมภ์ในการนำหลักสูตรไปใช้ในด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ประสิทธิภาพ และความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา แบ่งเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 และ 2 กลุ่มผู้อำนวยการสถานศึกษา/คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 9 คน และกลุ่มครูผู้สอน จำนวน 10 คน เก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรทั้งหมด ส่วนกลุ่มที่ 3 และ 4 เป็นกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองนักเรียนและผู้สำเร็จการศึกษาซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดได้แก่ เป็นกลุ่มผู้ปกครองนักเรียนที่เป็นผู้ปกครองเครือข่าย และมีนักเรียนในการปกครองที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้น ป.5-ป.6 จำนวน 10 คน และกลุ่มผู้สำเร็จการศึกษาต้องเป็นนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วไม่เกิน 10 ปี จำนวน 10 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบสำรวจสภาพปัญหา และแบบประเมินหลักสูตรสถานศึกษา และ 2) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องในการนำหลักสูตรไปใช้ ที่ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือจากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรสถานศึกษา ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรให้ครอบคลุม โดยรายละเอียดของเครื่องมือมีดังนี้

1) แบบสำรวจสภาพปัญหาและแบบประเมินหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับผู้อำนวยการสถานศึกษา/ คณะกรรมการสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้ปกครองนักเรียน และผู้สำเร็จการศึกษา แบบสำรวจและแบบประเมิน แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สำรวจเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ ตอนที่ 2 สำรวจสภาพปัญหาการใช้หลักสูตรและประเมินหลักสูตรสถานศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert Five Rating Scales) (Srisaart, 2010) จำนวน 33 ข้อ ประกอบด้วยด้านบริบท จำนวน 7 ข้อ ด้านปัจจัยนำเข้า จำนวน 6 ข้อ ด้านกระบวนการ จำนวน 15 ข้อ ด้านผลผลิต จำนวน 1 ข้อ ด้านประสิทธิภาพ จำนวน 2 ข้อ และด้านความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 2 ข้อ และตอนที่ 3

กระบวนการ ผลิต ประสิทธิภาพ และความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งแบบสำรวจ และแบบประเมินไปยังสถานศึกษา พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ 2) ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งหนังสือขออนุญาต สัมภาษณ์ผู้บริหาร/คณะกรรมการสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้ปกครองนักเรียน และผู้สำเร็จการศึกษา พร้อมส่ง ประเด็นสัมภาษณ์ไปก่อนล่วงหน้า และประสานงานกับผู้บริหาร/คณะกรรมการสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้ปกครอง นักเรียน และผู้สำเร็จการศึกษา ขอนัดวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ตามวัน เวลาที่ได้นัดไว้ และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา

ระยะที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบทุติยภูมิ (Secondary Data Collection) ได้แก่การเก็บ รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียนโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ เช่น หลักสูตรสถานศึกษา ข้อมูลจากฝ่ายทะเบียน และรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัย ได้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เอกสาร SAR จากฐานข้อมูลของสถานศึกษาทั้ง 28 แห่งและนำข้อมูลที่ได้มา วิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1) ข้อมูลสภาพปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2) ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาเชิงปริมาณใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3) ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อหาประเด็นที่มีความสอดคล้องและแตกต่างกัน

ผลการศึกษา

1. ผลการสำรวจสภาพปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด นนทบุรี (28 แห่ง) เชิงปริมาณเกี่ยวกับสภาพปัญหาการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูผู้สอนเห็นสอดคล้องกันว่าการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้มีปัญหาในการ ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 1.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.95 (ระดับปัญหา 0-4) และเมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า ด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า และกระบวนการ มีสภาพปัญหาการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.53 ถึง 1.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.90 ถึง 0.93 ส่วนด้านผลผลิต ประสิทธิภาพ และความพึงพอใจมีสภาพปัญหาการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.36 ถึง 1.38 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 1.00 ถึง 1.11 รายละเอียดผลการศึกษา ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีในภาพรวม

สภาพปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี	ผู้อำนวยการสถานศึกษา (N = 28)			ครูผู้สอน (n = 300)			รวม		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับปัญหา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับปัญหา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับปัญหา
1. ด้านบริบท	1.59	0.63	ปานกลาง	1.52	0.92	ปานกลาง	1.53	0.90	ปานกลาง
2. ด้านปัจจัยนำเข้า	1.51	0.81	ปานกลาง	1.59	0.97	ปานกลาง	1.59	0.96	ปานกลาง
3. ด้านกระบวนการ	1.52	0.75	ปานกลาง	1.63	0.94	ปานกลาง	1.62	0.93	ปานกลาง
4. ด้านผลผลิต	1.43	0.84	น้อย	1.35	1.07	น้อย	1.36	1.05	น้อย
5. ด้านประสิทธิผล	1.41	0.77	น้อย	1.36	1.02	น้อย	1.36	1.00	น้อย
6. ด้านความพึงพอใจ	1.34	0.84	น้อย	1.39	1.14	น้อย	1.38	1.11	น้อย
ค่าเฉลี่ยรวม	1.51	0.74	ปานกลาง	1.56	0.96	ปานกลาง	1.56	0.95	ปานกลาง

2. ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา (28 แห่ง) เปรียบปริมาณ ในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน พบว่า ผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูผู้สอนประเมินตรงกันว่าการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ของสถานศึกษาทั้ง 28 แห่ง มีการปฏิบัติงานในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.63 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.83 (ระดับปัญหา 0-4) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้ง 6 ด้าน มีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 2.54 ถึง 2.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.71 ถึง 0.94 ด้านที่มีผลการดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง และด้านที่มีผลการดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านกระบวนการ รายละเอียดผลการศึกษาดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี	ผู้อำนวยการสถานศึกษา (N = 28)			ครูผู้สอน (n = 300)			รวม		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการดำเนินงาน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการดำเนินงาน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการดำเนินงาน
1. ด้านบริบท	2.54	0.63	มาก	2.62	0.90	มาก	2.61	0.88	มาก
2. ด้านปัจจัยนำเข้า	2.79	0.59	มาก	2.7	10.97	มาก	2.72	0.94	มาก
3. ด้านกระบวนการ	2.76	0.68	มาก	2.52	0.79	มาก	2.54	0.79	มาก
4. ด้านผลผลิต	2.96	0.69	มาก	2.79	0.76	มาก	2.80	0.75	มาก
5. ด้านประสิทธิผล	2.84	0.69	มาก	2.81	0.72	มาก	2.81	0.71	มาก
6. ด้านความพึงพอใจ	2.91	0.67	มาก	2.81	0.84	มาก	2.82	0.73	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	2.74	0.65	มาก	2.69	0.83	มาก	2.63	0.83	มาก

3. ผลการสำรวจสภาพปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนคลองโยงเวทีอุปถัมภ์เชิงปริมาณพบว่า สภาพปัญหาการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน ผู้บริหาร/ คณะกรรมการสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้ปกครองนักเรียน และผู้สำเร็จการศึกษาเห็นสอดคล้องกันว่า ในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้มีปัญหาในการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ด้วยค่าเฉลี่ย 1.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า และกระบวนการ มีสภาพปัญหาการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.56 ถึง 1.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.50 ถึง 0.53 โดยพบว่า ด้านบริบท ประเด็นที่ผู้ตอบแบบสำรวจเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือปัญหาเกี่ยวกับการสร้างความตระหนักและความเข้าใจในจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง และประเด็นที่ผู้ตอบแบบสำรวจเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อยและมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือปัญหาเกี่ยวกับการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิถีปราชญ์ชาวบ้าน องค์ความรู้ของชุมชนมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ด้านปัจจัยนำเข้า ประเด็นที่ผู้ตอบแบบสำรวจเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือผู้บริหารเป็นผู้นำทางวิชาการที่มีศักยภาพในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา และประเด็นที่ผู้ตอบแบบสำรวจเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อยและมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากร บุคลากรที่สามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านกระบวนการ ประเด็นที่ผู้ตอบแบบสำรวจเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหาร ครู และบุคลากรของสถานศึกษา ยังไม่สามารถร่วมกันกำหนดแนวทางเพื่อกำกับให้การบริหารหลักสูตรเป็นไปตามทิศทางที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ และประเด็นที่ผู้ตอบแบบสำรวจเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้และข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด ส่วนด้านผลผลิต ประสิทธิภาพและความพึงพอใจมีสภาพปัญหาการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.44 ถึง 1.46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.55 ถึง 0.58 โดยพบว่าด้านผลผลิต ประเด็นผู้เรียนมีการพัฒนาชีวิตอยู่บนความพอเพียงมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย และด้านประสิทธิภาพ ประเด็นการบริหารหลักสูตรโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และหลักสูตรส่งเสริมเอกลักษณ์และสร้างอัตลักษณ์ของสถานศึกษามีปัญหาอยู่ในระดับน้อยเช่นเดียวกัน รายละเอียดผลการศึกษาดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัญหาที่พบในการดำเนินงานด้านการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนคลองโยงเวทีอุปถัมภ์

รายการประเมิน	สภาพปัญหาที่พบในการดำเนินงานด้านหลักสูตร														
	ผู้บริหาร/คณะกรรมการสถานศึกษา (N = 9)			ครูผู้สอน (N = 10)			ผู้ปกครองนักเรียน (n = 10)			ผู้สำเร็จการศึกษา (n = 10)			รวม		
	ส่วน ค่าเฉลี่ย	เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับการ ดำเนินงาน	ส่วน ค่าเฉลี่ย	เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับการ ดำเนินงาน	ส่วน ค่าเฉลี่ย	เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับการ ดำเนินงาน	ส่วน ค่าเฉลี่ย	เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับการ ดำเนินงาน	ส่วน ค่าเฉลี่ย	เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับการ ดำเนินงาน
1. ด้านบริบท	1.48	0.56	น้อย	1.56	0.57	ปานกลาง	1.57	0.49	ปานกลาง	1.61	0.48	ปานกลาง	1.56	0.52	ปานกลาง
2. ด้านปัจจัยนำเข้า	1.54	0.53	ปานกลาง	1.63	0.52	ปานกลาง	1.58	0.55	ปานกลาง	1.53	0.51	ปานกลาง	1.57	0.53	ปานกลาง
3. ด้านกระบวนการ	1.59	0.50	ปานกลาง	1.62	0.48	ปานกลาง	1.63	0.51	ปานกลาง	1.57	0.50	ปานกลาง	1.60	0.50	ปานกลาง
4. ด้านผลผลิต	1.56	0.53	ปานกลาง	1.30	0.68	น้อย	1.40	0.52	น้อย	1.50	0.53	น้อย	1.44	0.55	น้อย
5. ด้านประสิทธิภาพ	1.61	0.51	ปานกลาง	1.25	0.73	น้อย	1.40	0.51	น้อย	1.60	0.51	ปานกลาง	1.46	0.58	น้อย
6. ด้านความพึงพอใจ	1.61	0.48	ปานกลาง	1.25	0.65	น้อย	1.45	0.52	น้อย	1.56	0.52	ปานกลาง	1.46	0.55	น้อย
ค่าเฉลี่ยรวม	1.56	0.52	ปานกลาง	1.55	0.54	ปานกลาง	1.58	0.51	ปานกลาง	1.57	0.50	ปานกลาง	1.57	0.51	ปานกลาง

4. ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนคลองโยงเวทีอุปถัมภ์

4.1 ผลการประเมินหลักสูตรโรงเรียนคลองโยงเวทีอุปถัมภ์เชิงปริมาณ การนำหลักสูตรไปใช้ของสถานศึกษาในภาพรวม สถานศึกษามีการปฏิบัติในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 2.65 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.56 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สถานศึกษามีการปฏิบัติในระดับมากทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.60 ถึง 2.76 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.50 ถึง 0.59 โดยพบว่า ด้านบริบท ประเด็นการประเมินการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิธีปราชญ์ชาวบ้าน องค์ความรู้ของชุมชนมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษามีการปฏิบัติในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และประเด็นการประเมินการสร้างความรู้ความเข้าใจและความเข้าใจในจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง สถานศึกษามีการปฏิบัติในระดับปานกลางและมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ด้านปัจจัยนำเข้าการประเมินการจัดเนื้อหาสาระวิชาต่างๆ เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละระดับและสอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นและสังคมปัจจุบัน สถานศึกษามีการปฏิบัติในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ในขณะที่ประเด็นการประเมินด้านการระดมทรัพยากร งบประมาณ องค์ความรู้ บุคลากร เพื่อส่งเสริมการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ แม้ว่าสถานศึกษามีการปฏิบัติในระดับมากแต่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ด้านกระบวนการ ประเด็นการประเมินด้านการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้าง ผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้ สถานศึกษามีการปฏิบัติในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และประเด็นการประเมินด้านการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาและกำหนดผู้รับผิดชอบ สถานศึกษามีการปฏิบัติในระดับปานกลางและมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ส่วนด้านผลผลิตประเด็นด้านผู้เรียนมีการพัฒนาชีวิตอยู่บนความพอเพียง มีการปฏิบัติในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ด้านประสิทธิผล ประเด็นการประเมินการบริหารหลักสูตรโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องและหลักสูตรส่งเสริมเอกลักษณ์และสร้างอัตลักษณ์ของสถานศึกษา สถานศึกษามีการปฏิบัติในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเช่นเดียวกัน นอกจากนั้นเมื่อประเมินด้านความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง ผู้เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรมีความพึงพอใจในด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนความพึงพอใจด้านผลผลิตของหลักสูตร (นักเรียนที่จบการศึกษา) แม้ว่าจะมีผลการประเมินในระดับมากแต่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น รายละเอียดผลการศึกษาดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของผลการศึกษาการดำเนินงานด้านการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนคลองโยงเวทีอุปถัมภ์ในภาพรวม

หลักสูตร สถานศึกษา โรงเรียน คลองโยง เวทีอุปถัมภ์	ผลการดำเนินงานด้านการนำหลักสูตรไปใช้												รวม		
	ผู้บริหาร/คณะกรรมการ สถานศึกษา (N = 9)			ครูผู้สอน (N = 10)			ผู้ปกครองนักเรียน (n = 10)			ผู้สำเร็จการศึกษา (n = 10)					
	ส่วน ค่าเฉลี่ย		ระดับการ ดำเนินงาน	ส่วน ค่าเฉลี่ย		ระดับการ ดำเนินงาน	ส่วน ค่าเฉลี่ย		ระดับการ ดำเนินงาน	ส่วน ค่าเฉลี่ย		ระดับการ ดำเนินงาน	ส่วน ค่าเฉลี่ย		ระดับการ ดำเนินงาน
	เบี่ยงเบน มาตรฐาน	เบี่ยงเบน มาตรฐาน		เบี่ยงเบน มาตรฐาน	เบี่ยงเบน มาตรฐาน		เบี่ยงเบน มาตรฐาน	เบี่ยงเบน มาตรฐาน							
1. ด้านบริบท	2.75	0.49	มาก	2.54	0.53	มาก	2.82	0.63	มาก	2.56	0.54	มาก	2.63	0.54	มาก
2. ด้านปัจจัย นำเข้า	2.65	0.54	มาก	2.67	0.57	มาก	2.70	0.56	มาก	2.68	0.51	มาก	2.71	0.59	มาก
3. ด้าน กระบวนการ	2.69	0.55	มาก	2.53	0.51	มาก	2.56	0.55	มาก	2.65	0.59	มาก	2.60	0.55	มาก
4. ด้าน ผลผลิต	2.78	0.67	มาก	2.70	0.48	มาก	2.70	0.48	มาก	2.80	0.42	มาก	2.74	0.50	มาก
5. ด้าน ประสิทธิผล	2.83	0.63	มาก	2.80	0.40	มาก	2.60	0.51	มาก	2.65	0.58	มาก	2.72	0.53	มาก
6. ด้านความ พึงพอใจ	2.89	0.78	มาก	2.70	0.47	มาก	2.75	0.56	มาก	2.70	0.57	มาก	2.76	0.59	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	2.72	0.56	มาก	2.59	0.51	มาก	2.66	0.56	มาก	2.64	0.56	มาก	2.65	0.56	มาก

4.2 ผลการประเมินหลักสูตรโรงเรียนคลองโยงเวทีอุปถัมภ์เชิงคุณภาพ พบว่าในด้านบริบทมีผลการประเมินระดับปานกลาง สิ่งที่ควรพัฒนาคือการนำความต้องการของท้องถิ่นและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาวิเคราะห์ เพื่อกำหนดเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ด้านปัจจัยนำเข้า ผลการประเมินระดับมาก สิ่งที่ควรพัฒนา คือ ครูควรนำหลักสูตรสถานศึกษามาใช้ในการกำหนดแผนการจัดการเรียนรู้ และเชื่อมโยงกับท้องถิ่น

เน้นการปฏิบัติจริง เพื่อกำหนดแผนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านกระบวนการ

ผลการประเมินระดับปานกลาง สิ่งที่ควรพัฒนาคือควรมีผู้รับผิดชอบในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาที่ชัดเจน

ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงกับท้องถิ่น เน้นการปฏิบัติจริงมากขึ้น ในการวัดประเมินผล ครูควรสร้างเครื่องมือที่หลากหลายและมีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ สำหรับการประเมินด้านผลผลิต ผลการประเมินพบว่าอยู่ในระดับระดับมาก สิ่งที่ควรพัฒนา คือ ควรปรับกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และพัฒนาความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ของผู้เรียน ด้านประสิทธิผล ผลการประเมินระดับปานกลาง สิ่งที่ควรพัฒนาคือควรปรับกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์ของสถานศึกษา และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในการนำหลักสูตรไปใช้ นอกจากนั้น การประเมินความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องพบว่าทุกกลุ่มมีความพึงพอใจต่อการนำหลักสูตรไปใช้ในภาพรวมระดับมาก สิ่งที่ควรพัฒนาคือควรผลิตนักเรียนที่จบการศึกษาให้มีคุณภาพ เพื่อสามารถนำความรู้ไปใช้ในระดับที่สูงขึ้น

ทั้งนี้ จากผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนคลองโยงเวทีอุปถัมภ์ทั้งเชิงปริมาณและเชิง

คุณภาพในองค์ประกอบต่าง ๆ ตามกรอบการประเมิน สามารถสรุปผลการประเมินจากข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสำรวจและแบบประเมินหลักสูตร ข้อมูลจาก SAR ของสถานศึกษา และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้ดังตารางที่ 5 ซึ่งสะท้อนว่าในด้านปัจจัยนำเข้า และความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง สถานศึกษามีผลการประเมินในระดับมาก ส่วนด้านผลผลิตและประสิทธิผลพบว่า สถานศึกษามีผลการประเมินในระดับมาก แต่แม้ว่าจะมีผลการประเมินเชิงปริมาณอยู่ในระดับมากแต่สารสนเทศจาก SAR และผลการประเมินเชิงคุณภาพยังพบว่า มีสิ่งที่ต้องพัฒนาปรับปรุงในด้านการส่งเสริมสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน บริบทการนำหลักสูตรไปใช้ ตลอดจนการเสริมสร้างอัตลักษณ์ของสถานศึกษาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้

ตารางที่ 5 สรุปผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนคลองโยงเวทีอุปถัมภ์

รายการประเมิน	ผลการประเมินเชิงปริมาณ	ผลการประเมินจาก SAR	ผลการประเมินเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์
C (Context)	ระดับมาก	-	ระดับปานกลาง
I (Input)	ระดับมาก	-	ระดับมาก
P (Process)	ระดับมาก	-	ระดับปานกลาง
P (Product)	ระดับมาก	- การสำเร็จการศึกษา ระดับมากที่สุด - สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน (การดำเนินชีวิตอยู่บนความพอเพียง) ระดับปานกลาง	ระดับมาก
E (Effectiveness)	ระดับมาก	-	- การเสริมสร้างอัตลักษณ์ของสถานศึกษา ระดับปานกลาง - การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในการนำหลักสูตรไปใช้ ระดับปานกลาง
S (Satisfaction)	ระดับมาก	-	ระดับมาก

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี โดยการสำรวจและการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาแบบผสมวิธี มีประเด็นที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายดังนี้

1. การสำรวจสภาพปัญหาในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี พบว่า ผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูผู้สอนเห็นว่าการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิถีปราชญ์

ชาวบ้าน องค์ความรู้ของชุมชน มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ให้ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นเป็นจุดเน้นที่สำคัญของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี เนื่องจากเป็นสถานศึกษาของท้องถิ่นซึ่งมีเป้าหมายการจัดการศึกษาที่ ยึดโยงกับการพัฒนาท้องถิ่นและความต้องการของชุมชน ผู้บริหาร ครู และบุคลากรจึงให้ความสำคัญกับการนำ นโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติทำให้ปัญหาที่พบในด้านบริบทและปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับต่ำ สอดคล้องกับ Charatanaphong, (1996) ที่กล่าวว่า การสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความต้องการของชุมชน หรือท้องถิ่น นั้น ๆ เพื่อให้หลักสูตรที่จัดทำขึ้นเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของชุมชนของท้องถิ่นนั้น และสอดคล้องกับ Prasitwutwej, (1999) ที่กล่าวว่าการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ของท้องถิ่น รวมทั้งสิ่งที่ควรเพิ่มเติมในระดับท้องถิ่น ความคาดหวังของท้องถิ่น โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสำรวจ หรือวิธีการอื่นใดที่มีประโยชน์ ทำให้ทราบข้อมูลที่แท้จริงภายในท้องถิ่น

2. จากการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนคลองโยงเวทีอุบลภูมิ ซึ่งพบว่าการประเมินด้าน ปัจจัยนำเข้าและความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากและมีผลการประเมิน สูงกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรมองเห็นผลผลิตและการสำเร็จการศึกษาของ นักเรียนเป็นเป้าหมายสำคัญ หน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา และครูจึงให้การสนับสนุน ด้านทรัพยากรการจัดการศึกษาอย่างเพียงพอ อีกทั้งกระบวนการจัดการเรียนของครูที่ยึดจุดมุ่งหมายตาม หลักสูตร ทำให้นักเรียนที่เรียนจบการศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากสถานศึกษา สามารถสอบเข้าเรียน ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตามที่ตนเองตั้งใจ ส่งผลให้ผู้ปกครองและผู้สำเร็จการศึกษามีความพึงพอใจใน ระดับมาก

นอกจากนั้นผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนคลองโยงเวทีอุบลภูมิซึ่งพบว่าผู้บริหารสถาน ศึกษา ครูผู้สอน ผู้สำเร็จการศึกษา และผู้ปกครอง ประเมินในภาพรวมการนำหลักสูตรไปใช้สอดคล้องกันเกือบ ทุกด้าน แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดรายข้อคำถามจากการสำรวจเชิงปริมาณและการสัมภาษณ์ครูผู้สอน พบว่าในด้านกระบวนการยังมีหลายประเด็นที่ครูประเมินอยู่ในระดับปานกลางแตกต่างจากกลุ่มอื่น เนื่องจาก ครูเป็นผู้อยู่ในกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้และเป็นผู้ปฏิบัติที่เห็นถึงกระบวนการทุกขั้นตอน ครูจึงสามารถ สะท้อนสภาพการปฏิบัติจริงซึ่งยังมีสิ่งที่ควรได้รับการพัฒนาในกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ได้มากที่สุด ซึ่ง สอดคล้องกับ Charatanaphong (1996) ที่ได้กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปสู่การใช้ในห้องเรียนและการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ผู้สอนเป็นผู้บทบาทสำคัญที่สุดในการออกแบบการเรียนรู้ และพัฒนาการสอน ให้ดีขึ้นเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี นอกจากนั้น จากผลการประเมินด้านกระบวนการ และผลผลิตที่อยู่ในระดับปานกลาง ยังสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างของผู้เรียนในสถานศึกษาท้องถิ่นที่มี โอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน และเนื่องจากโรงเรียนเป็นโรงเรียนที่ให้อากาศทางการ ศึกษาแก่นักเรียนทุกคนเข้าเรียนโดยไม่มีการสอบคัดเลือก นักเรียนจึงมีพื้นฐานทางการเรียนรู้ที่แตกต่างกันมาก ทำให้ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งผู้เกี่ยวข้องควรได้นำประเด็นดังกล่าวนี้ไปใช้ในการ วิเคราะห์บริบทเพื่อพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรต่อไป

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีประเด็นข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป รายละเอียดดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาของ 28 โรงเรียน ในภาพรวมมีผลการประเมินเชิงปริมาณระดับมากทุกองค์ประกอบแต่ด้านกระบวนการมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ดังนั้นต้นสังกัด ผู้บริหาร ควรได้มีการวางแผนพัฒนาการศึกษาโดยมุ่งเน้นพัฒนากระบวนการนำหลักสูตรไปใช้โดยส่งเสริมให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนบริหารหลักสูตรและสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการกำกับการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

2. ผลการประเมินหลักสูตรโรงเรียนคลองโยงเวทียุทธศาสตร์ ซึ่งพบว่า ด้านกระบวนการ ผลผลิต และประสิทธิผลในบางประเด็นยังมีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการ ตลอดจนครูผู้สอนควรนำผลการวิจัยไปวิเคราะห์เพื่อจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาและกำหนดแนวทางการบริหารหลักสูตรโดยให้ความสำคัญกับประเด็นที่ยังมีผลการประเมินต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโรงเรียน ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี เช่น การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียนของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรประเมินหลักสูตรสถานศึกษาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่มของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนนทบุรี เพื่อให้ผลการศึกษาในเชิงลึกอันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ตรงเป้าหมาย

2. ควรทำการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมระหว่างบุคลากรในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี เพื่อให้ได้หลักสูตรที่เป็นแม่บทที่เหมาะสมสำหรับจัดการศึกษาในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนนทบุรี

เอกสารอ้างอิง

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). **หลักการวิจัยเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์นการพิมพ์.

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). **การพัฒนาหลักสูตร: หลักสูตรและแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: อลิ้นเพลส.

ฐิติมา นิตกรวรากล. (2553). **การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวัดบ้านโป่ง “สามัคคีคุณูปถัมภ์” จังหวัดราชบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

รัตน์ บัวสนธ์. (2556). รูปแบบการประเมิน CIPP และ CIPPIEST มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนและถูกต้องในการใช้. **วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย**, 5 (2), กรกฎาคม-ธันวาคม 2556: 7-24.

รัตน์ บัวสนธ์. (2556). **วิธีการวิจัยเชิงผสมผสานสำหรับการวิจัยและประเมิน** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์. (2542). **การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น: สานต่อที่ท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: เซ็นเตอร์ดีสคัฟเวอร์ จำกัด.

References

- Stufflebeam, Daniel L. (1971). **Education Evaluation and Decision Making**. Itasca, Illinois: F. E. Peacock.
- Stufflebeam, D. L. & Shinkfield, A. J. (2007). **Evaluation Theory, Models & Applications**. CA: Jossey-Bass.
- Tyler, R. W. (1987). **Education: Curriculum Development and Evaluation: Oral history transcript**. Berkeley, CA: University of California, Regional Oral History Office.

Translated Thai References

- Buason Rattana. (2013). This Research Aims to Develop a Model for Evaluating Learning management Integration. **Silpakorn Educational Research Journal**, 5 (2), July-December 2013: 7-24. (in Thai)
- Buason Rattana. (2013). **Mixed Method Research and Evaluation** (2nd ed.). Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)
- Charatanaphong Jaitip. (1996). **The Development of School Curriculum Based: The Guideline Of Curriculum**. Bangkok: Alin Place. (in Thai)
- Nitikornwarakul Thitima. (2010). **An Evaluation of the School Based Curriculum of Watbanpong Samakkeekhunupatham School Ratchaburi Province for Third and Fourth Grade Level by Cipp Model**. Master of Education Program of Silpakorn University. (in Thai)
- Srisaart Boonchom. (2010). **Research Statistics**. Bangkok: Suweeriyasard. (in Thai)
- Prasitwutwej Wichai. (1999). **The Development of Local Curriculum Based: Carry on at local**. Bangkok: Center Discovery Company Limited. (in Thai)

คณะผู้เขียน

นางสาวพวงเพชร จินตามาศ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

59 หมู่ 9 ตำบลหลักเมือง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ 46130

e-mail: wan131408@hotmail.com

ดร.ภรดี วัชรสินธุ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

295 ถนนนครราชสีมา แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

e-mail: Phiradee@gmail.com